

Quæstionum, Et Resolutionvm Legalium Libri Duo

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, 1683

Cap. XLV. De validate legati per patrem liberis facti cum ea conditione, quod si ante 25. ætatis annum exirent à Societate Jesu, majori summâ potirentur; utrùm sit contra bonos mores, an verò sit ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98367](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98367)

regularis omnes, qui in sancto officio quodcumque poenæ genus vel poenitentia, exceptis salutariis, habuerint, redduntur inhabiles ad quæcumque officia, vel dignitates suæ religionis; sequitur in vim talis decreti illos qui abjurant de levi, vel de vehementi, inhabiles reddi ad quæcumque officia, & dignitates suæ religionis. Quia abjuratio est poena, nec ullo modo venire potest appellatione poenitentia salutaria, quæ sola in dicto decreto excipitur.

Quamvis ergo ex sola abjuracione olim non esset religiosus privatus voce activa & passiva, ut testatur Hieronym. Roderic. & Sanch. locis citat. quibus additur Paris. de resignat. lib. 4. quæst. 3. num. 17. Rice. in prax. rerum fori Eccles. decis. 676. per tot. hodie tamen vigore dicti decreti aliter statuendum est: & is qui etiam de levi abjuravit, à dignitatibus arcedendus est, Caren. loc. citat. num. 14. Diana part. 4. tract. 8. cap. 64.

Præterea notandum est, quod si religiosus esset suspectus de hæresi, posset etiam ante sententiam suspendi ab officio & dignitate; quia fama ejus esset notata apud graves viros: sed post abjuracionem, recuperaret pristinum officium, imò & beneficium, non obstante illius collatione alteri facta, quia per abjuracionem purgatur infamia. Ricciul. de jur. person. ext. prem. Eccles. existens lib. 5. cap. 19. n. 25. Rot. apud Farin. inter criminales, decis. 51. n. 6. Et hoc intelligendum, nisi obstat dicta Urbani constitutio.

Praxis autem & forma procedendi in electione, dum dubitatur utrum aliquis sit ad vocem inhabilis, talis est, quod admittatur cum protestatione, ut illius vox valeat in quantum appareat postea eundem electioni interesse potuisse, & non aliàs; & quod noceat electioni aliàs legitima, quod non habens, seu non habentes vocem fuerint admissi una cum aliis, prout ita fieri debere testatur Mirand. in manual. prax. regul. tom. 2. quæst. 23. art. 11. in fin. versic. solummodo superest.

Quod autem mox dictum est de abjurantibus, eadem ratione dicendum est, ut qui de vehementi abjurant, nunquam admittantur ad audiendas fidelium confessiones; secus in abjurantibus de levi, prout decilum testatur Rice. in decis. 218. part. 2. Genuef. in prax. Archiep. cap. 45. num. 2. ubi refert declarationem sacre Congregationis. Diana part. 4. tract. 8. resol. 64. in princip.

Quid autem in officiis temporalibus statuendum sit, tradit Grivel. decis. Dolana 60. Vincent. de Fianchi. decis. 8. & ibi addentes. Vera resolutio est, quod aut agitur de delicto commisso extra officium, & tunc pendente accusatione non est locus suspensioni: aut de delicto commisso in officio, & tunc suspensio fieri debet, nisi iudex arbitretur accusationem calumniosam, aut malitiosam esse: ut dicit Franc. d. decis. 8. Joan. Andr. Georg. alleg. 42. n. 21.

Si tamen ageretur de tali delicto extra officium commisso, ex quo scandalum, si ille exerceret, resultare posset; perinde interdicere administratio ac si in officio deliquisset: teste Sanch. decis. 61. num. 3. versic. sed ampliat, part. 1.

Dices, quomodo sciri potest, utrum quis sit diffamatus ante defensiones reo datas, sive in officiis Ecclesiasticis & regularibus, sive in temporalibus.

Respondeo duas hic adhiberi causæ cognitiones; unam summariam, antequam processus sit publicatus, ad effectum suspensionis ab officio decretandæ; alteram plenariam, ad effectum sententiæ in negotio principali proferendæ: de quo duplici iudicio in simili casu tractat Merlin. part. 1. controvers. cap. 40. num. 15. & Sanch. dicta decis. 61. num. 4.

Tom. I. Pars I.

Sed in hoc casu suspensionis, audiendus est etiam summarie reus in suis rationibus, ut idem advertit.

Potest licet nonnulli distinxerint inter officiales jurisdictionem habentes, & non habentes, ut illi suspendi debeant ab officio, hi vero non debeant suspendi: unde dicunt notarium de falso accusatum, pendente accusatione instrumenta conficere posse, ut notavit Farin. de falsis. quæst. 155. num. 64. & adhibitis distinctionibus Pacian. de probat. lib. 2. cap. 21. num. 134. & seq. & cap. 22. per tot. Tamen negari non potest, quin iudex etiam in officiis sine jurisdictione, ratione scandali vel infamiae procedere possit lite pendente, ad suspensionem: ut determinant Capiblan. de iure Baron. prag. 5. num. 80. Georg. dist. allegat. 42. num. 21. Sanch. qui ita iudicatum refert d. decis. 61. ad instar tutoris qui ob solam suspecti accusationem suspenditur à tutela, cum quem, Cod. de suspecti. tutorib. & §. si quis autem, Institut. eod. tit. Grivell. d. decis. 60. num. 9.

CAPUT XLV.

De validitate legati per Patrem liberis facti cum ea conditione, quod si ante 25. annos exirent à Societate Jesu, majori summa potirentur: utrum sit contra bonos mores, an verò sit validum? Et de legato facto majoris summae, liberis manentibus in saeculo, quam Presbyteris, vel Religiosis.

SUMMARIUM.

1. Condicio adjecta legato in odium religionis invalida est, & pro non scripta habetur.
2. Fideicommissum alicui in iunctum casu quo fiat religiosus, nullum est, & dispositio pura remanet, & sine gravamine.
3. Relictum filio, si presbyter vel monachus fieret, non extenditur ad casum quo filius in saeculo manens sine liberis decessat.
4. Quibus casibus valida sit dispositio facta adversus filios religiosos effectus.
5. Explicatur decisio Senatus Theolofani apud Maynard. lib. 5. cap. 14.
6. Condicio, si religiosus fiat, ademptionem legati continens, valida est, si facta fuerit principaliter pro conservatione bonorum in familia.
7. Pater plus relinquere potest liberis in saeculo manentibus, quam religionem intrantibus: & num. 10.
8. Attenditur principalis intentio testatoris, licet in consequentiam & secundario religionis ingressus ratio habita sit per testatorem.
9. Dispositio in odium religionis valida est, quando in odium certa religionis, vel certi ordinis facta fuit. Secus si in genere adversus quascunque religiones.
10. Condicio retrahens à nuptiis temporalibus nulla est, & pro non scripta habetur.
11. Argumentum non valet à matrimonio carnali ad spirituale, si adsit diversa ratio.
12. Qua sit ratio cur condicio retrahens à nuptiis temporalibus, sit nulla semper, non tamen semper, quæ à nuptiis spiritualibus.

F Testator

Testator filio suo seniori religionem Rever. Patrum Societatis Jesu ingressio, domum quandam legaverat casu quo ante 25. ætatis suæ annum exiret à dicta religione, & non alias, substituendo illi hoc casu ejus liberos masculos. Et casu quo ante illam ætatem non exeat à dicta Societate, eandem domum alteri filio suo natu minori, qui novitius tunc erat in eadem Societate, sub eadem conditione reliquit, ad eandem ætatem suæ ætatis 25. annorum, voluit domum illam in globo suæ hereditatis remanere. Et cuilibet ex dictis duobus filiis alia fecit legata sub ea conditione si ante ætatem 25. annorum exiret de dicta religione.

Ex quibus dum quæreretur utrum legata illa R. Patribus Societatis essent quæsitæ, rejectis, & pro non scriptis habitis conditionibus prædictis: Dixi hoc in primis constituendum esse: † Quod si testatoris intentio fuisset disponendi in odium religionis, & filios suos invitandi ad admittendam vitam religiosam, talis conditio tanquam turpis esset rejicienda, & dispositio remaneret pura in favorem religionis, & religiosi legatarii, Peregr. de fidei. com. artic. 28. num. 75. Mohedan. decis. 3. de testam. num. 3. Rot. decis. 480. num. 9. part. 2. recent. Fular. consil. 141. per tot. Qui omnes concedunt † fideicommissum alicui injunctum, si religiosus vel presbyter fieret, nullum esse, & dispositionem putam & sine onere manere, reprobat Alexandro 3. consil. 100. lib. 4. ubi plus voluit: † nempe dispositionem illam attendi ad casum quo gravatus non efficeretur presbyter, sed decederet sine liberis: sed in casu Alexandri aliæ concurrebant conjecturæ, ex quibus colligi poterat, testatorem non tam ad qualitatem Sacerdotij, quam ad ejus effectum, nempe carentiam liberorum respexisse: ut bene advertit Card. Mantica, de consil. ult. volunt. lib. 11. tit. 16. 4. n. 9. † Supradictis accedit Thesaur. Jun. lib. 1. quest. forens. 60. num. 16. ubi explicat consil. Castrensis, 336. lib. 1. ut locum habeat, quando constat testatorem dispositionem suam fecisse in odium religionis: & ita videtur quoque intelligendus Simon de Prædis lib. 2. de interpret. ult. volunt. interpret. 2. dubit. 2. solut. 2. num. 193. fol. mibi 229. Galgancet. de condit. & demonstr. part. 1. cap. 45. Fular. de substit. quest. 463. 5. num. 9. † Et in hoc etiam sensu procedit decisio facta per Senatam Tholosanum, de qua Maynard lib. 5. cap. 14. ubi cum filius hæres universalis ex semisse fuisset institutus, si Jesuitarum religionem desereret, illa conditio fuit habita pro non scripta, & religiosus ille fuit admissus ad semissam hereditatis: quia in casu illo pater malum animum in suo testamento expresserat, & odium religionis ostenderat, præsertim in illa clausula: Pour servir d'exemple à tous jeunes enfans de n'entreprendre tels vœux sans le consentement de leurs Peres, qui est contrevenir aux commandemens de Dieu. Hoc est: Vt filius meus sit exemplo junioribus liberis, ne contra divinum præceptum similia vota, renuntibus & invitatis parentibus, faciant. Item in illis verbis, Oubliant sa faute, & la luy pardonnent. Hoc est: Ejus culpa & errori parcens. Rursus dum dicit: S'il revient à moy & à mon obéissance avec repentance, non seinte ny dissimulée à mon endroit. Id est: Si ad me & ad meam obedientiam vera & non ficta penitentia ductus redeat. Quæ omnia cum manifestum parentis odium erga religionem & statum religiosum ostenderent, non immerito fuit judicatum valere relictum, conditione rejecta.

6 Si verò constare possit testatorem non malo animo, neque odio religionis talem fecisse dispositio-

nem, tunc conditio erit valida & observanda, neque uti turpis rejicienda, v.g. si constet testatorem eodem dispoisse, eo animo ut bona in familia conferrentur, prout fieri solet in majoratibus & primogeniis; aut si agatur de feudo, aut illustri, ex qua domus sive familia accipiat denominationem; tunc enim non odio religionis, sed favore familiaris dispositionis facta censetur. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 12. num. 54. Castill. lib. 3. controvers. cap. 12. num. 36. Sanchez lib. 1. de matrim. disput. 34. num. 14. Duran. de condit. impossib. part. 2. cap. 3. num. 34.

Sic permixtum est parti plus relinquere liberis in sæculo manentibus, quam religionem profitentibus: cum hoc casu mens testatoris non sit ordinata, ut avertat liberos ab ingressu religionis; sed ut prospiciat rebus suis, & de eis disponat ad commodum eorum, quibus sibi magis visum fuerit eas relinquere. Neque probabile est viros pios ab ingressu religionis avocandos sub prætextu consequendi aliquam pecuniarum suam, aut alia bona temporalia, dum de æternis cogitant, & se suæque omnia bona detrahunt, ut Deo commodius inservere possint: ut bene dicit Menoch. consil. 169. num. 19. & lum. 2. & post ipsum Gratian. discipul. forens. 281. num. 21. addent. ad Ludou. decis. 63. num. 25. & 26. & fuisse probatur ex traditis per Menoch. lib. 4. sumpt. 82. numero 3. usque ad 27. Fular. de substit. quest. 424. num. 23. juncto num. 26. † Et generaliter omnes in eo conveniunt, quod si conditio ea præcipue intentione adjecta sit, ut religioni nocuerit, non valebit, & pro non scripta habebitur: si verò præcipua testatoris seu disponentis intentio non tendat in odium religionis, valida remanebit, & observanda, ut tradit Fular. loc. citat. numero 25. & quest. 687. num. 13. Beltramin. ad dictam decis. Ludov. vis. 63. & omnes alij superius citati, Ripol. ad Titio centum, §. Titio centum 1. num. 18. & seq.

Videndum igitur est utrum in casu proposito dispositio testatoris censetur facta in odium religionis; an verò ad aliquem bonum alium finem: & si ad ad bonum potius finem, quam in odium religionis factam fuisse, vel ex eo colligitur, quod per eam non simpliciter liberi relictio privantur, quod religiosi fuerint, nec ea potissimum intentione ut ipsi à religione possint averti; cum illis legati fuerint bis mille aurei, sive religiosi fuerint, sive non & sic non privantur paterna successione in odium religionis, cum illis multo minus relinquere potuisset, si odio religionis disponere voluisset, & erga religionem male affectus fuisset: solum ergo dictus testator aversus legatum illud casu quo liberi ante ætatem 25. annorum à religione illa recederent, seu dimitterentur: si verò post illam ætatem recederent, noluit illos plus habere, sed duntaxat contentos esse legato 2000. scolarum: Quod si odio religionis disposuisset, illos augmento carere voluisset, sive ante, sive post 25. annos religionem dereliquissent. Quod probatur à simili. † Ad hoc enim ut dispositio in odium religionis facta censetur, non sufficit illam fieri respectu certi casus; sed requiritur illam fieri generaliter in odium religionis in universum: & propterea non sufficit quod fiat in odium certi ordinis, seu religionis, vel Sancti Dominici, vel Sancti Francisci, ut dicuntur c. 45. in tract. de condit. & demonstr. Eodem igitur modo dicendum videtur legati ademptionem & privationem, quoad illius augmentum, non videri factam odio religionis, cum non generaliter & indistincte, sed respectu certæ ætatis facta fuerit. Peregr. de fidei. com. art. 28. num. 75. versic. nisi testator expressisset.

Oportet igitur aliqua alia ratione motum fuisse testatorem, dum liberis post 25. annum à religio-
ne recedentibus nihil amplius legavit: forte quia reli-
giosi Societatis Jesu possunt post prima vota di-
mitti, & post ann. 25. suæ ætatis solent ad sacerdo-
tium promoveri. Cogitabat ergo testator sacerdo-
tes post 25. annum effectos, majores & ampliori le-
gato non indigere, ideo liberis sacerdotibus profes-
sis, vel non professis, nihil amplius relinquere voluit.
Addatur quod testator dictis liberis ante 20. an-
num decedentibus, substituit liberos ipsorum maf-
culos primogenitos, servato semper ordine primo-
genituræ; ita ut potius ad familiæ conservationem,
quàm in odium religionis id fecisse videatur: Atque
ita insequendo communem DD. opinionem quæ hodie
est receptissima, videtur concludendum quod testato-
rem minùs relinquere potuisse liberis in religione
perseverantibus, quàm in sæculo manentibus: prout
ultra DD. superius relatos servari testatur Mantie. de
conject. ult. volunt. lib. 11. tit. 18. num. 32. versic. sed con-
trariam opinionem, & alii relati per Fontanell. d. pact.
dotalib. claus. 4. gloss. 2. num. 34. & 35. Cancer. lib. 1.
variar. resol. cap. 24. n. 11. & seq. Sanch. in præcept.
d. calog. lib. 7. cap. 15. n. 6.
11 Neque obstat si dicatur conditionem tetrahentem
à nuptiis nullam esse, & pro non scripta habendam,
l. quoties 22. l. cum tale 71. §. Maria, & l. Titio, si
nuptierit 99. ff. de condit. & demonstr. ergo & indi-
stinctè rejiciendam esse conditionem, si religionem in-
gressus fueris: cum valeat argumentum à matrimo-
nio carnali ad spirituale. Quia argumentum illud
non procedit quando in utroque diversa est ratio,
prout in hoc casu licet enim status religionis sit per-
fectior, tamen status matrimonii utilior est bono
communi Republicæ, propter procreationem libe-
rorum: & idèd hoc in casu, ab uno ad aliud non
bene infertur, ut explicat Sanchez de matrim. lib. 1.
disp. 34. n. 11. Duran in tract. de condit. impossib. part. 2.
cap. 3. num. 32. status enim religionis potius respicit
privatum ingredientis, quàm commune Republicæ
bonum, ut per Duran. & Sanch. locis citatis.

CAPUT XLVI.

De dimidio laudemio de novennio in no-
vennium solvendo, cujus temporis æsti-
matio debeat respici, & quomodo fiat.
Utrum debeatur à monasterio, non expe-
ctatà morte naturali religiosi, tam de jure
communi, quàm de jure Gallico.

SUMMARIUM.

- 1 Emphyteusis in Ecclesiam vel alias manus mor-
tuas transferri non potest, & num. 3.
- 2 Dominus in concessione emphyteutica potest appo-
nere pacta sibi benevolens.
- 3 Amortisatio quid sit in Gallia, & unde duxerit
originem, & quomodo ab indemnitate dis-
ferat.
- 4 Solutio dimidii laudemii unde duxerit originem,
& quod in sola consuetudine rationabili fun-
detur.
- 5 Dominus directus cogere potest Ecclesiam ad ven-
dendam rem emphyteuticam.
- 6 Si tamen eam in emphyteutam approbaverit, potest

Tom. I. Pars I.

vigere consuetudinis petere indemnitate di-
midii laudemii.

- 8 Quando Dominus directus cogit manum mortuam
ad vendendum, non debetur laudemium ex
illa venditione.
- 9 Dominus directus non habet jus prelationis tem-
pore solutionis novennii, cessante conven-
tione.
- 10 Solutio dimidii laudemii, seu renovatio emphyteu-
seos, non est nova acquisitio.
- 11 Novus titulus non dicitur qui procedit ex causa
necessaria in renovatione emphyteuseos.
- 12 Valor bonorum inspicitur de tempore redemptio-
nis, quando nullum fuit definitum pretium.
- 13 Jus prelationis si competat longe post contractum,
æstimatio fit juxta tempus quo fit prelatio.
- 14 Æstimatio fieri debet juxta tempus ad quod dif-
ferretur executio contractus, & quo nascitur
actio.
- 15 In evizione attenditur æstimatio temporis, quo
contingit evictio.
- 16 In æstimando bona ad effectum dimidii laudemii,
attendi debet valor de tempore solutionis.
- 17 Æstimatio fieri debet de tota re, & non per par-
tes.
- 18 In æstimatione domorum debet haberi ratio expen-
sarum, qua fiunt pro illorum conserva-
tione.
- 19 Res emphyteutica non debet nisi libera æstimari,
sed cum suo onere.
- 20 Onera realia in æstimatione rei deducenda sunt.
- 21 Domus an æstimentur ex fructibus, an ex com-
muni valore.
- 22 Quid in domibus rusticis, quomodo illarum æsti-
matio facienda.
- 23 Emphyteusis, an durante vita monachi transeat
in monasterium.
- 24 Durante vita monachi non debetur per monaste-
rium laudemium Domino directo.
- 25 Consensus Domini non requiritur in alienatione &
lege inducta.
- 26 Quid si adsit pactum de non alienando in manus
mortuas.
- 27 In Gallia monasterium non succedit, & si bona
possideat, statim debet amortisationem.

Quando bona emphyteutica in Ecclesiam, vel in
aliam manum mortuam transferuntur, variæ
quæstiones inter ipsam & Dominos directos oriun-
tur, quarum decisio erit in praxi utilissima.

In primis igitur supponendum est, quod emphy-
teusis regulariter in Ecclesiam, vel in aliam manum
mortuam alienari non potest, cum vigore pacti quod
in omnibus ferè recognitionibus appositum reperit-
tur, quo emphyteuta promittunt Dominis directis
rem emphyteuticam non transferre in potentiores,
nec in manus mortuas, vel in personas à jure prohi-
bitas; & cum permillum sit cuilibet in concessione
rei suæ apponere pacta sibi benevolens, quibus non ob-
servatis, emphyteuta privatur jure suo: Joseph. Lu-
dovis. decis. Perus. 22. num. 7. & seq. Corbul. de
jure emphyteut. tit. de causa privat. ob inobservant.
pact. num. 1.

Tum etiam ex juris communis dispositione, cum
Ecclesia & similes dicantur potentiores & privile-
giatæ, in quas emphyteusis alienari non potest: Ja-
lon in l. final. num. 97. Cod. de jur. emphyteut. Cor-
bul. in tit. de caus. privat. ob alienationem, ampliat. 12.
sub num. 1. versic. persona autem. Ludovis. decis. 529.
num. 6. & seq.

F 2 III